

שמיני - פרה

התנזרות משקצים ורמשים. וכי בשביל זה היה צורך להוציאם משם?
והתשובה תובן במשל - בגמרא בשבת (דף קכה.) מבואר, שבת היענה אוכלת זכויות. והם עיקר מאכלה, כמו שאמרו במדרש (ב"ר לא, יד), שנח הכניס לתיבה זכויות עבור בת היענה.

יראה אדם את בת היענה גורסת זכויות ובלולעת ברוב הנאה, ויחשוב: את, מי יודע איזה מעדן זה. ירצה לנסות -

מה אתם אומרים? שזה יקרע לו את בני המעיים?! הם לא יגיעו לשם... קודם ישבור את השנים, ויפצע את הלשון והחך, ואח"כ ינקב את בני מעיו...
- אבל היען אכל?!

שעל כן יען הוא, ואתם אדם!...

הוא הדין לענייננו - כל זמן שהיו ישראל במצרים, ומושפעים מהם - "שמעשיהם של מצרים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל" (רש"י לקמן יח, א) - עד שאמרו במדרש תהילים (קז, קיד) על הפסוק: "או הגיסה אלוקים לקחת לו גוי מקרב גוי" - מלשון קרביים, שהיו ישראל במצרים דומים לעובר במעי בהמה, "שאוכל ממה שאימו אוכלת ושותה ממה שאימו שותה" (נדה, דף לז, ב). נושם דרך אימו. לא היו להם חיים עצמאיים, "עובר ירך אימו" ושקועים במ"ט שערי טומאה. במצבם זה, אכן לא הזיקו להם המאכלות האסורים. הסבא מקלם זצ"ל היה אומר, שלחתול לא תזיק חמאה מקולקלת, הוא ינהג ממנה ולא יזקק כלל. אבל האדם יסלוד ממנה ויזקק עד חול.

וזה פשר כפל המשמעויות במילה "המעלה אתכם מארץ מצרים", והא בהא תליא: רק כשהעלנו מארץ מצרים, רק כשהשתחררנו מההשפעה המזיקה ויצאנו ממ"ט שערי הטומאה, רק אז התעלינו מבחינה רוחנית, ואז היה צורך והיה טעם להפרישנו ממאכלות אסורים.

ונציין מעשה שהיה: כשהתחיל ה"פני מנחם" מגור זצ"ל להנהיג את עדתו, הופנו אליו שאלות רפואיות רבות ושיגר הוראות והנחיות. הביעו בכירי הרופאים את רצונם להכירו, וזמנו לפגישה. במהלכה, התרעם אחד הרופאים על הנהגת בני הישיבות המכבידים על המערכת, הקורסת בלאו הכי. אינם מוכנים להיבדק על ידי אחות, מקפידים על שמירת העיניים, וכיצא בכך. "איני מבין", טען, "כולנו בני אדם. אני מצוי בחברת אחיות רופאות ומתמחות ואיני מושפע כלל. מה הרגישות היתירה הזו?"

רופאים נוספים הצטרפו לקובלנה, והרבי ענה: "איני יודע כמה זמן אתם בירושלים. אני כאן מלפני מלחמת תש"ח. ואני זוכר שרבים מהרחובות לא היו סלולים, היו שבילי עפר וחצץ. ואני זוכר שהעברים ממזרח העיר ומהכפרים סביב היו באים למכור את מרכולתם. ואני זוכר שהיו הולכים יחפים, פוסעים בעיצומו של הקיץ על אבני החצץ החדים, הדוקרניים והלוהטים - ואני, רק נכנסת לנעלי אבן זעזערה, רק חודר רסיס קטן, וכבר אני מקרטע, איני יכול לפסוע פסיעה בלי לחוש כאב חד!"

היודעים אתם מדוע? - כי אני מתורבת יותר, והולך בנעלים, וכפות רגלי עדינות יותר ורגישות יותר" -

ופני הרופאים חפו...

(הגדת)

"ויון ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו חקת עולם לדורותיכם. ולהבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור. ולהורות את בני ישראל את כל החקים" (י"ט-א).
ישנם אירועי שמחה - אמר הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ זע"א - אשר נחשבים בהלכה כסעודת מצוה, ומצוה לשמוח בהם או לקיימם בשתיית יין, ואלו הם:

א. סעודת נישואין, כפי שמבואר בשו"ע (אבה"ע סי' ב).
ב. חנוכת הבית, כפי שמביא המגן אברהם (סימן תקסח).
ג. סעודת הודאה של חולה שנתרפא מחוליו, כפי שמבואר בשו"ע (או"ח סימן ר"ט).

ד. ברית מילה, כפי שמבואר בשו"ע (יו"ד סי' רסה).
ה. קידוש והבדלה, כפי שמבואר בשו"ע (או"ח סי' רעא ו-רצו).
ו. סעודת פורים, כפי שמבואר בשו"ע (סי' תרצה).
ז. סיום מסכת, כפי שמבואר בשו"ע (יו"ד סי' רמו).

דבר זה - אמר רבי נפתלי - מרומז בפסוקים: "ויון ושכר אל תשת", אמנם במקרים מיוחדים עליך לשתות יין, אימתי?

א. "אתה ובניך אתך", רמז לסעודת נישואין.
ב. "בבואכם אל אהל מועד", רמז לחנוכת הבית (ביתו של האדם הוא כמשכן, מקום להשראת השכינה).

ג. "ולא תמותו", רמז לסעודת הודאה של חולה שנתרפא (עי' ברכות נד: וד"ק).

ד. "חוקת עולם לדורותיכם", רמז לברית מילה, שהיא חוק בבשרינו.
ה. "ולהבדיל בין הקודש ובין החול", רמז לקידוש והבדלה.
ו. "ובין הטמא ובין הטהור", רמז לסעודת פורים "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי".
ז. "ולהורות את בני ישראל את כל החוקים", רמז לסיום מסכת.

(וקראת לשבת עונג)

"אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים והייתם קדשים כי קדוש אני" (יא, מג-מה).

כתב רש"י: "בכול כתיב 'והוצאתי [אתכם מארץ מצרים]' וכאן כתיב: "המעלה", אלמלא לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאים בשרצים כשאר האומות, דים. ומעלה היא לגבם. "המעלה", לשון מעלה".

ותמוה: שהרי הרמב"ם כתב בענין שבע מצוות בני נח (הלכות מלכים פ"ט ה"א): "בא אברהם אבינו ונצטוו יתר על אלו במילה, ויצחק הפריש מעשר, ויעקב הוסיף גיד הנשה, ובמצרים נצטווה עמרם במצוות יתרות, עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על ידו". ומקורו במכילתא (יתרו יט), שנצטוו במצרים בכמה מצוות [ועמרם היה נביא (מכילתא דרשב"י, וארא) גדול הדור (סוטה יב.) וראש הסנהדרין (שמות רב א, ג)]. ואם כן, יצטוו במצרים על

יחד עם כל בית ישראל, המומים וכואבים על פטירתו של רבן של ישראל מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל.

לפני פחות משנה, זכינו להיכנס בקודש פנימה ולקבל את ברכתו. לפני מספר שנים אף זכינו להגיש לפניו את העלון. הוא שמח לראותו ועיין בו, כשהוא מברך כדרכו בקודש בברכת "ברכה והצלחה". שאלנו אותו: האם החסויות מותרות בפרסום, כאשר כותבים לקוראם לאחר השבת? השיב מרן זצוק"ל: "גו נו... אם כותבים...".
הוספנו לשאול: "מה עדיף יותר להביא בחידושים על הפרשה - הסבר פשוט, פלפולים, משלים או סיפורים?"
ענה מרן: "מה שאתה רוצה" ...
יהא מליץ יושר בעד כל עם ישראל, אמן. ת.ג.צ.ב.ה.

את הרב חיים זאיד שליט"א הזמינו לסמינר בנתיבות לישיבת אירוח'. המארגנים שכרו לו יחידת דיור ברחוב קהילות יעקב 7, וכשהרב הגיע לפני כניסת השבת, הוא הניח את המזוודה ורץ למסור הרצאה לפני קבלת שבת, הוא בקושי הספיק להסתכל על הדירה ועל מיקומה.

הרב התפלל ערבית ובסעודה המשותפת הוא דיבר, לאחר הסעודה התקיים סימפוזיון עד שעה שלוש בלילה.

הרב זאיד רצה לחזור לבית ששם הוא אמור לישן, אך הוא לא ידע איך מגיעים לאותה דירה, הוא ממש לא זכר את הדרך. הבעיה היתה, שבשעות האלה - אין נפש חיה ברחוב, הרחובות ריקים ואין את מי לשאול.

חשב הרב מה עליי לעשות? אם אני לא אישן עכשיו - לא אוכל לתפקד בהרצאות מחר. והנה נצנץ במוחו רעיון: הוא פשוט יישן בבית הכנסת.

החל ללכת והגיע לבית הכנסת הראשון שראה, אך הוא היה נעול. הוא המשיך בהליכתו וראה עוד בית כנסת - אך גם הוא היה נעול. גם הבית הכנסת השלישי היה נעול, לבסוף הגיע לבית כנסת שהיה מואר הוא הבחין שהדלת פתוחה. הרב נכנס, ומיד הוא מבחין בחור שיושב ולומד בחשק, הוא ניגש לבחור שהתברר לאחר מכן, כי הבחור הזה למד בתיכון חילוני, חזר בתשובה והחליט ללכת ללמוד בישיבה ולהקדיש את חייו למען התורה. הוא ניגש לבחור ופתח איתו בשיחה, והבחור הציג את עצמו. הרב אמר לו: "זה ממש תענוג לראות אותך לומד בכזה חשק".

"אני אגיד לך את האמת, קיבלתי על עצמי לגמור את כל הש"ס עד שאני אתחתן, אני כעת עומד להכנס לשידוכין ואני כבר מספר שנים לומד

בהתמדה. מאז שהחלטתי להכנס לישיבה אני לומד כל ליל שבת מספר רב של דפים, ולאחר מכן בשבת בבוקר, כך במשך כל השבת אני לומד בהתמדה. אני כעת לומד את המסכת האחרונה שבש"ס. אני רוצה לסיים את המסכת האחרונה ולאחר מכן אני אצא לשידוכים כאשר יהיה ברשותי את הרכוש היקר ביותר - סיוס הש"ס.

הרב זאיד דיבר איתו עוד קצת, שאל לשמו ועוד מס' פרטים. הוא הבין שהבחור בא ממשפחה פשוטה אמנם, אך הוא הבחין שהבחור הנ"ל הוא איכותי ביותר, גם במידות וגם בלימוד התורה. שאל הבחור את הרב זאיד:

"מה אתה עושה פה?"

"באתי לישון כאן".

"יש בעיה לישון בבית כנסת, זה מקום שמייוחד לתפילה".

הם פתחו 'משנה ברורה', בדקו את ההלכה וראו שעדיף לישון בעזרת נשים. הרב זאיד עולה לעזרת נשים אך מבחין שהדלת שם סגורה. אמר לו הבחור: "יש בית כנסת ברחוב ממול שהוא פתוח יתכן שגם העזרת נשים פתוחה". הרב זאיד חשב לעצמו, הרי אני כל כך עייף השעה כעת 4.00 לפנות בוקר...

הוא הולך לעזרת נשים כדי להניח את ראשו, וכשהוא הגיע לעזרת נשים הוא פותח את הדלת ומבחין בבחורה שיושבת שם. הבחורה פונה אליו בקול:

"הרב זאיד!"

"מהיכן את מכירה אותי?"

"אתה היית אצלנו בסמינר, מסרת שם שיחה, ואתה אמרת בזו הלשון: 'אני אומר פה לכל הבנות הנמצאות, כל בת שהיא תתפלל מעומק הלב באמת ובתמים שהיא רוצה חתן תלמיד חכם עצום או חתן שגמר את הש"ס - היא תקבל כזה חתן'."

המשיכה הבחורה לספר: "אמא שלי נסעה, השאירה לי את האחים, הרדמתי אותם והלכתי לישון, אך היה קשה לי להרדם. אני עכשיו נכנסת לשידוכים וזכרתי את השיחה שלך אמרתי אני אלך לבית הכנסת ואתפלל כשאני לבד שהקב"ה יתן לי חתן שגמר את כל הש"ס".

אמר לה הרב זאיד: "יש לי שידוך בשבילך משמיים, בבית הכנסת ממול". הלך הרב זאיד לבית הכנסת היכן שפגש את הבחור ואמר לו שיגיע אליו במוצ"ש, וכך אמר גם לבחורה, וב"ה קם ונעשה השידוך.

הרב זאיד שאל את הבחורה היכן זה רחוב קהילות יעקב 7. ענתה הבחורה זה הבניין שלי והתברר שהדירה שסידרו לרב זאיד היתה ממוקמת קומה אחת מעל הבית של הבחורה...

אומר הרב זאיד: הקב"ה רצה ללמד אותי יסוד גדול, כשיש בת שמתפללת שנים רבות שהיא רוצה שיגמור את כל הש"ס וחושבת לעצמה אני לכאורה בחורה פשוטה מנתיבות, מי יודע מי אני, ואיזה משפחה יש לי, ההורים שלי לא בעלי אמצעים כלכליים, איך אני אשיג כזה בחור?

ויש בחור שיש לו כאלו שאיפות ואומר אני לא רוצה להתחתן בלי שאני גומר את הש"ס והוא חשוב לעצמו איזה אשה תתאים לי לשאיפות שלי?

וראים שבזכות התפילות של הבחורה והבחור מעומק הלב, הקב"ה גילגל שהרב הגיע מבני ברק ולא מצא את הכתובת, ויצטרך להסתובב בבתי כנסת כדי שהשידוך ייצא לפועל!!!

(מאת הספר אמונה שלמה - שידוכין ונישואין, מאת ר' צבי נקר)

פנינה לשבת בענייני הלכה ואגדה

מאצרותיו של הרב ישראל דנרוביץ שליט"א מח"ס 'הנחמדים מזהב', ערך

יין קשה פחד מפייגו!

בימי של הקיסר פרנץ יוזף מלך אוסטריה, כך מספרים, התהלך לו שיכור מתנווד ברחובות וינה. היה השיכור "הלוך יילך ובכה", נופל וקם וחוזר חלילה. הייתה זו שעת לילה מאוחרת ושטר שחלף במקום חשד באיש המוזר שהוא זומם לפרוץ את החנויות; הוא נשען על הדלתות בכדי לבדוק האם הוא יכול לפרוץ אותם. השוטר החליט שזו הזדמנות נאותה להפגין את כוחו. הוא קרא לעברו: עצור! אבל השיכור הוסיף ללכת ולהתנדנד כשהוא אינו שומע כלום. חזר השוטר והזהירו בקול: בשם החוק ובפקודת המלך פרנץ יוזף ירום הודו אני מזהיר אותך: אם אינך עוצר - אני יורה בך! על קריאה זו חזר השוטר שלוש פעמים כחוק, וכאשר השיכור לא שם לב למה שאמר השוטר, הוציא השוטר את אקדחו וירה בו ברגליו. כאשר התפכח האיש ושם לב כי נפצע ברגליו, תבע את השוטר לדין. שאל השופט את השוטר: למה ירית בו? השיב השוטר: התריתי בו לעצור, אמרתי לו זאת גם בשם המלך ירום הודו, ומשלא נענה לי מוטל עלי לפי החוק לירות בו. צעק האיש והתערב בשיח: והרי שיכור הייתי וכלל לא שמתי לב ולא שמעתי את מה שאמרת לי? כעס השוטר ואמר: אינני מבין את דבריך! אם מזכירים לאדם את שם המלך ופקודתו, מוכרח גם השיכור המבוסס ביותר להתפכח מיינו!

גדול, ושתה את כולו, והסתכלו כולם בו, שנעשו פניו אדומים וכל שערותיו עמדו כמו אש ממש, ונתבהלו כולם. אבל הבעש"ט העביר ידיו על פניו והפיג יינו כרגע. ותמהו מאד על זה. ואמר: כי ידוע ש'יין קשה פחד מפייגו' וכאשר התבונן בגדולתו יתברך נפל עליו פחד ורעדה מגדולתו יתברך, והפיג את היין מכל וכל".

פתגם זה של 'יין קשה פחד מפייגו' ראוי להרחבת דברים, אך פה נציין לדבר תמוה שהביא בספר 'אמרי שמאי' (מועדים, עמ' כד): "בשם השפת אמת, כי לבעש"ט היה כתב יד ישר מבבא בתרא ובו היה כתוב 'יין קשה פחד מפייגו', וצריך עיון. אמנם במקורות אחרים (ראה: כתבי ר"י שו"ב, עמ' לג, אודות סיפור זה שהובא עתה) שהבעש"ט אמר שבחז"ל איתא (ב"ב י.) 'פחד קשה יין מפייגו', אלא שהבעש"ט הוסיף שהוא הדין איפכא. וראה בספר 'גן הדסים' בשם הרה"ק מאוסטורובה: שיין מבטל פחד ממילי דעלמא, ופחד מהש"ט מבטל יין קשה".

על הפסוק (ויקרא י ט): "יין ושיכר אל תשת אתה וּבְנֵיךָ אִתְּךָ", הביא הרה"ק מפילץ לפרשו בהקדם סיפור דומה, וכך כתב בספרו 'שפתי צדיק' (אות ט): "מה מלמדנו תיבת 'אתך'? דהיינו טועה אשר לעיני אביהם, אב ורבי כזה, פיג היין, ששמעתי מפה קודש זקנין [החידושי הר"ם] ז"ל, שהיה איש קדוש, הרבי ר' יצחק מדראהביטש ז"ל, ששתה ערב יום כיפור י"ג מדות מעד [=שיכר העשוי מדבש], ואחר כך הלך באימה לבית הכנסת, ופג כל המשקה. קא משמע לך, דלענין בית המקדש אין חילוק".

ולפי זה יתכן ללמד זכות ולומר במה שגילו לנו חז"ל את עוונם של נדב ואביהוא (רש"י, י א): "רבי ישמעאל אומר: שתויי יין נכנסו למקדש. תדע, שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שתויי יין למקדש", כי אכן נדב ואביהוא היו סבורים שמחמת פחדם מאביהם יפוג יינם, כסברת השפתי צדיק, ולכן התירו לעצמם להכנס שתויי יין למקדש. ושמא איכא למימר, שהטעם שלא הועיל להם, הוא מפני שאלביא דאמת היו גדולים מאביהם, וכפי שהביאו חז"ל (רש"י, י א): "אמר לו משה לאהרן: אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במידועי של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך".

אמנם יש לדון בכללות דברי השפתי צדיק, מה הוצרכה התורה להשמיע שפחד אביהם אין בו להתיר שתיית יין, בעוד שמורא מקדש כנגד פניהם, ואם עצם האיסור הוא על הכניסה לקודש, שבוודאי מוראו מפייג את היין, על אחת כמה וכמה מורא אביהם.

בספר הנודע 'פלא יועץ' שחיבר הגאון רבי אליעזר פאפו זצ"ל - חכם ספרדי מבולגריה, מופיע סיפור על הבעל שם טוב (ערך גילה): "וכבר סיפרו על הריב"ש, שפעם אחת שתה כוס גדול של שיכר חזק מאד, בחושו בו שהוא יין, וכמעט שלא נתעלף. ותיכף סגר עיניו כמעט רגע חזר לאיתנו, כאילו לא שתה כלל. שאלו לו תלמידיו: מה רפואה עשה? והשיב להם: הלא תדעו מה שאמרו רז"ל 'יין קשה פחד מפייגו', ואין פחד כפחד ה' מהדר גאווה, ולכן תכף שחשבתי בעומק יראת ה' - השיכר חלף הלך לו".

ורגליים לדבר שסיפור זה הגיע לידיעתו מתוך הספר 'שבחי בעל שם טוב', שנדפס בימיו. וכך הובא שם: "פעם אחת היה הבעש"ט במדינת וולאחייא, ושם היה אצלם יין קרוש, והוא שנוטף מן הענבים. וכשמערבין בכוס ב' או ג' טיפין קטנים, אי אפשר לשתותו מפני חזקו. וכיבד הבעה"ב את הבעש"ט בכוס קטן מיון זה. וכשטעמו, אמר הבעש"ט: הלא יינך טוב, ולמה כוסך קטן? השיב הבעה"ב, כי סכנה הוא לשתות כוס גדול. ויאמר הבעש"ט: אין אני מתירא מזה! ונתנו לו כוס

לרפואת ראוּבֵן בֶּן שֵׁרָה, נֹסִים בֶּן חוּרִים, מוֹנִיָּה בֶּת פֶּרְבִּיץ נֹמֵכִי, אֲבִיעֵד מֵאִיר יְהוּדָה בֶּן עֲדִית, אֹרֵר בֶּת שְׁלֵהֶבֶת בְּתוּשָׁה בֶּן מוֹנִיָּה, עֵידֵן וְלִילֵךְ בֶּן מֵרִים, מִשֵּׁף מִנְצוֹר וְכֹל הַתּוֹרִים וְהַמְסִיעִים בְּהַפְצָה. אֵלִיהוּ בֶּן אֵילָה, מוֹנִיָּה מוֹקֵד־שֶׁלְחַלְחַל בְּדוֹ"י יֵשִׁי בֶּן אֵילָה, רַחֲמִים בֶּן רַאֲבֵן בֶּן שֵׁרָה, נֹסִים בֶּן חוּרִים, מוֹנִיָּה בֶּת פֶּרְבִּיץ נֹמֵכִי, אֲבִיעֵד מֵאִיר יְהוּדָה בֶּן עֲדִית, אֹרֵר בֶּת שְׁלֵהֶבֶת בְּתוּשָׁה בֶּן מוֹנִיָּה, עֵידֵן וְלִילֵךְ בֶּן מֵרִים, מִשֵּׁף מִנְצוֹר וְכֹל הַתּוֹרִים וְהַמְסִיעִים בְּהַפְצָה. אֵלִיהוּ בֶּן אֵילָה, לְעִילֵיו נִשְׁמַת דְּנִיָּאל הַכַּמֵּת בֶּן דוּד, אֵלִיהוּ בֶּן חֲנָה יוֹנָה, שׁוֹשַׁנָּה פּוֹרֵן בֶּת סַאֲסוּס, חֲנָה יוֹנָה בֶּת רּוֹמִיָּה, פֶּרְבִּיץ נֹמֵכִי בֶּת עוֹסִיגָאן, שׁוֹלְמִית חוּוֹה בֶּת הַר"ר רַפְּאֵל ז"ל, לְזִיוֹב הַגּוֹן שֵׁרָה בֶּת אֵילָה, רַבֵּקָה בֶּת דְּבוּרָה אֶסְתֵּר בֶּת חוּוֹה